

Slovenski dom

Štev 43

V Ljubljani, v torek, 23. februarja 1943-XXI

Leto VIII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tujeje
izvora Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Uredništvo in oprava: Kopitarjeva & Ljubljana
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva & Ljubljana

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Nove postojanke v Tuniziji osvojene Mnogo angleških oklepnikov razdejanih — Uspešen nastop italijanskih torpednih letal ob alžirski obali

Vojno poročilo št. 1003:
Italijansko uradno vojno poročilo št. 1003 pravi:

Sile Osi so v Tuniziji na srednjem odseku zasedle nove postojanke. Kakih deset oklepnikov je bilo uničenih, zajetih pa mnogo vojakov. Italijanska in nemška letala so močno nastopala nad sovraženim zaledjem ter v letalskih dvobojih sestrelila 3 letala, protiletalsko topništvo pa je zabilo četrto letalo.

S poletov zadnjih dveh dni se tri italijanska letala niso več vrnila. Sovražna letala so včeraj metala bombe na razne kraje Sicilije, Kalabrije in okrog Salerna. S strojnimi in obostreljivimi bojnimi vlakom med Gabello in Atragonijem (Catanzaro) ter druge vlake in postaje. Ugotovili so eno smrtno žrtev in 11 ranjenih, škoda pa ni pomembna.

Obrambne baterije so sestrelile 4 letala, od teh 3 nad Trapanim. Eno letalo je padlo na zemljo blizu Ville Nasí, drugo blizu Levanza in tretje vzhodno od Favignana, četrto letalo se je blizu obale pri Catanzaru Narini spustilo na morje.

Italijanska torpedna letala so snoči napadla sovražni ladijski sprevod severno od alžirske obale in potopila en parnik ter s torpedom zanesljivo zadela dva trgovska parnika.

Novi uspehi nemških podmornic

Potopile so 15 ladij s skupno 103.000 tonami — Sovjetski napadi ob Kubanu in ob Doncu krvavo odbiti — Hudi boji pri Orlu — V Tuniziji je bila uničena angleška oklepna divizija

Hitlerjev glavni stan, 23. februarja. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole posebno uradno vojno poročilo:

Kljub najhujšim viharjem in slabemu vremenu so nemške podmornice nadaljevale borbo proti nasprotnemu ladjevju in potopile na Atlantiku in pred severnoafriškimi sredozemskimi pristanišči v močno zavarovanih ladijskih sprevodih 15 ladij s skupno 103.000 tonami.

Vrh tega so potopile še eno korveto, čoln v spremstvu sprevoda, stražni čoln in 4 prevozne jadrnice. Nadaljnja tovarna ladja je bila torpedirana.

*

Hitlerjev glavni stan, 23. februarja. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Sovjetske napade ob severnem bojišču kubanskega mostišča so nemške in romunske čete razbile. Nasprotnik je bil v protinapadu z velikimi krvavimi izgubami vržen nazaj.

Na področju Donca in severozahodno od tod so skušale sovjetske čete poleg številnih krajevnih napadov na več točkah razbiti z združenimi močmi nemško obrambno fronto. V težkih borbah so bile z izgubami odbite.

Sovjetski oddelek, ki je z obsežnim obkoljevalnim manevrom hotel med Doncem in Dnjeprom presekat zvezo z našo fronto ob Doncu, so nemške vojske in čete SS napadle za hrbtom in ob hoku ter razbile. Na tem odseku so skupine bojnih letal in letal za bližnje polete izločile iz borbe 25 sovjetskih oklepnikov, uničile več težkih topov in

mного orodja. Nasprotnik je imel tu posebno težke krvave izgube.

Na področju zapadno in severozahodno od Harkova je nasprotnik tudi včeraj neuspešno napadal naše postojanke.

Močni sovjetski napadi južno in severovzhodno od Orla so bili v težkih bojih v velikem snežnem meteu odbiti. Nemška bojna skupina je v protinapadu uničila glavnino neke sovjetske smučarske brigade.

Na severnem delu vzhodnega bojišča so bili včeraj samo boji kraveznega pomena. Pri nekem nemškem napadu je izgubil nasprotnik poleg mnogih mrtvih več sto ujetnikov, 12 oklepnikov in mnogo orožja. Letalstvo je izkoristilo boljše vreme in je z velikimi silami poseglo v boje na kop-

nem. Na severnem bojišču so lovska letala včeraj sestrelila 31 sovjetskih letal. Pogrešajo dve nemški letali.

Pristaniško področje Murmanska in važne razkladalne postaje murmanske železnice so bile zopet bombardirane z dobrim uspehom.

V Tunisu so se napadi nadaljevali in je bil vzhodno od Tebeše uničujoče razbit velik del neke angleške oklepne divizije. Strmoglavci so razbijali oklepna vozila in nasprotnikove izhodiščne postojanke.

Nočni napad na Tobruk je povzročil v pristanišču in mestu veliko razdejaje.

Britanska letala so v pretekli noči metala rušilne in zažigalne bombe na nekaj krajev severozahodnega nemškega obalnega ozemlja.

Kljub najhujšim težavam so nemške podmornice stalno in uspešno na preži

Berlin, 23. febr. s. Iz pristojnega vira so se izvedele naslednje podrobnosti o potopitvi 15 sovražnih ladij, 1 korvete, 1 spremljujoče ladje, neke ogledniške ladje ter 4 prevoznih jadrnic, o katerih poročila včerajšnje nemško posebno uradno vojno poročilo: Slabo vreme, ki so ga že decembra in januarja lani opazili na Atlantskem morju, se tudi letos ni zboljšalo, tako da so se nemške podmornice morale boriti z najhujšimi težavami. Morje je bilo silno viharno in je oviralo nemške podmornice, ker je bila vidnost skrajno slaba. Te težave je imelo tudi sovražno trgovsko brodovje, ki se je iz istih vzrokov le malokdaj prikazalo. Toliko bolj pomembni so torej uspehi nemških podmornic, ki se jim je posrečilo potopiti številne ladje iz ladijskega sprevoda, močno zavarovanega po križarkah, rušilnih, stražnih ladjah ter letalskih oddelkih. Tudi Angleži so opazili, da plovba v ladijskem sprevodu ni bogve kaj uspešna.

Zato danes često spuščajo na morje posamezne trgovske ladje, ker upajo, da jih nemške podmornice ne bodo tako hitro opazile. Toda nemške podmornice so stalno na preži na najbolj težkih atlantskih poteh. Brž ko zagledajo kako trgovsko ladjo, jo napadejo ter uničijo. Tako so poleg ladij, ki jih omenja posebno nemško poročilo, potopile še 6000 tonsko trgovsko ladjo, ki je plula vzhodno od Fundlandije, ter poleg tega še zadela 4 prevozne ladje in neko petrolejsko ladjo, ki so v sprevodu plule proti severni Afriki. Nemške podmornice so vrh tega prestregle drug ladijski sprevod jugovzhodno od Islandije ter potopile 4 trgovske ladje in 1 6000 tonsko petrolejsko ladjo. Na istem morskem odseku so še potopile 2 ladji in eno 8000 tonsko petrolejsko ladjo, ki so v majhnem ladijskem sprevodu počasi plule proti jugu.

Turške parlamentarne volitve

Carigrad, 23. febr. s. Turški listi poročajo, da se bodo turške volitve zaključile prihodnji teden, tako da se bo nova skupščina sestala dne 8. marca. Po ustavi bo prvi seji skupščine predsedoval najstarejši poslanec, nakar bodo takoj izvolili novega predsednika. Sledila bo potem volitev predsednika republike, nakar bo vlada odstopila. Po sestavi nove vlade bo skupščina začela ponovno zasediti najbrž 15. marca. Razpravljali bodo najprej o proračunu za letošnje leto.

Uvedba zasebne lastnine v Litvi, na Estonskem in Letonskem

Berlin, 23. febr. s. Z ukazom nemškega ministra za zasedeno vzhodno ozemlje, ki stopi v veljavo 23. februarja, se ponovno uvaja zasebna lastnina v Estonski, Letonski in Litvi. Ta odlok ima poseben gospodarski in politični pomen. Po eni strani pomeni priznanje zaslug, ki si jih je prebivalstvo navedenih baltičskih držav pridobilo s svojo podporo in sodelovanjem z nemškimi oblastmi pri uničenju sovjetskega sistema, po drugi strani pa pomenja to tudi povratek baltičskih držav v okvir evropskega gospodarstva. Končno uredba, katero bodo izvedli v okviru potreb sedanje vojne in v korist javnega reda, določa čisto naravno za vse lastnike pripadajoče pravice, obenem pa nalaga nove dolžnosti za sodelovanje pri dvigu gospodarske sile baltičskih držav.

Vesti 23. februarja

S pristankom francoske vlade so včeraj vkorakali oddelki japonske vojske in mornarice v francoske koncesije v zalivu Kvangčovu, pravi poročilo japonskega cesarskega stana. V Združenih državah bodo s 1. marcem uvedli racioniranje vseh živil v Skatlah.

Rooseveltov predlog za uvedbo posebnega davka na plače, ki so večje od 25.000 dolarjev letno, je ameriški parlamentarni odbor zavrnil.

Zaradi letalskih napadov je bilo v Angliji od izbruhov vojne pa do danes porušenih 250.000 hiš, poročila angleško zdravstveno ministrstvo. Od teh je 150.000 docela porušenih, 100.000 pa tako poškodovanih, da niso primerne za stanovanja. Povprečno je torej v Angliji ena petina stanovanjskih hiš porušena ali poškodovana. Tu pa niso všete trgovinske, obrtne in javne zgradbe.

Japonski profesor Obinata je po dolgotrajnih poskusih sestavil novo kovino, ki je za 33% lažja kakor znani duraluminji. Ima pa še druge prednosti, zlasti izredno elastičnost in odpornost proti zunanjim vplivom.

Zavezniško poveljstvo se je zmotilo v svojih računih, ker ni pričakovalo, da bo mogla Os zbrati tolikšno število oklepnikov v Tuniziji, piše angleški list »Evening Standard«. Omenja tudi nove poraze ameriških sil v Tuniziji ter poudarja, da je ta neuspeh hud. Rooseveltova žena priznava, da so globoka nasprotje med Angleži in Amerikanci predvsem zaradi nezaupanja Amerikancev do Angležev, piše ameriška revija »Collier Magazine«.

milijone Indijcev ali da bi njegovo državo zapeljali v vojno, katere žalostne posledice že sedaj okušajo, čeravno niso v vojni.

Sovjetska napadalna sila popušča

Hujši boji divjajo le še pri Orlu in ob kubanskem mostišču

Berlin, 23. februarja. s. Vojaški položaj na vzhodnem bojišču se je v zadnjih 23 urah spremenil v toliko, da je sovjetska napadalna sila oslabila. Najbolj zagrizeni in besni boji se bijejo le še v pokrajini južno in severno od Orla. Tu so Sovjeti v poslednjih tednih izgubili več ko 3000 mož, deloma mrtvih deloma ujetih, 13 oklepnikov in znatno število topov ter avtomatskega orožja. Na sovjetske napade so nemške čete odgovorile s protinapadi in ruske čete so bile povsod zavrnjene. Posebno vlogo v teh bojih so imeli oddelki nemških uničevalcev, ki so razdejali ruske postojanke. Posebno uspešno so uničili 11 baterij metalcev ognja, ki so bile razvrščene v sprednjih postojankah ter z mrežo električnih žic povezane s poveljniško postojanko, ki je lahko hkrati sprožila vse te baterije. Do hujših bojov je prišlo na odseku ob kubanskem mostišču, zlasti v severnem predelu. Tu so se v uspešnem protinapadu nemških napadalnih oddelkov posebno izkazale romunske čete. Boji so divjali ob hudih nalivih in

snežnih viharjih. Boliševiki so tu izgubili več sto mož, med njimi tudi poveljnika 78. sovjetske topniške divizije. Vrh tega so nemški oddelki uničili mnogo topov in strojin.

Gandijevo gladovanje povzroča Angležem hude skrbi

Gandi stalno zapada v omedlevico in se računa, da ne bo okreval, ker ima zelo slabo srce — Vse indijske stranke so složno za njim

Bangkok, 23. februarja. s. Zadnje poročilo, ki so ga objavili zdravniki, pravi da se je Gandijevo stanje poslabšalo in da je nastopila kriza. Popadla ga je splošna slabost, nato je izgubil zavest, istočasno pa se je poslabšalo tudi utripanje žil. Toda malo pozneje je krizo prebolel. Lahko je spil nekaj limonade, nakar je okrog pet ur in pol počival. Včeraj se je stanje nekoliko izboljšalo, pač pa je še vedno šibko srce.

Bangkok, 23. februarja. s. Včeraj zjutraj je pred začetkom seje državnega sveta v Novem Delhiju izjavil vodja indijske napredne stranke, Pandit Kunzru, da njegova stranka protestira proti stališču, katero je angleška vlada zavzela do Gandija in zato ne bo sodelovala pri danušnji seji sveta. Radio Saigon pa poroča o novih neredih v Paoni, Bombavu, Delhiju in Pandžabu. V Delhiju je prišlo do manifestacije, pri kateri je sodelovalo 17.000 Indijcev. Na vseh zborovanih so ljudje zahtevali, da se Gandi takoj izpusti na svobodo. V Pooni in Bombavu je prišlo do težkih spopadov s policijo.

Tokio, 23. februarja. s. Ghandijev tainik je v izjavi poudaril zanemarjanje Indije od strani Angležev, kajti deželi grozi lakota. Pokazal je dalje na mnoge pomanjklivosti britanske uprave in napadel zlasti tako imenovano severno-ameriško demokracijo. Dopisnik poroča dalje, da je Ghandi vse svoje življenje posvetil borbi za neodvisnost Indije. Njegovo gibanje ima za cilj ohraniti nevtralnost Indije v sedanji vojni, toda to je bilo v navzkrižju z angleško ameriškimi koristmi. Angleži najbrže mislijo, pravi dopisnik dalje, da bodo po Ghandijevi smrti lažje strli odpor indijskega osvobodilnega gibanja, toda stvarnost pravi, da bodo Angleži te svoje nade zelo težko uveljavili.

Tokio, 23. februarja. s. Bivši dopisnik agencije Domei v Bombavu piše, da je Ghandi, čeprav ve, da si Angleži žele njegovega konca, vesel, da se približuje smrti z namenom, da bi rešil Indijo. To je cilj njegovega 21 dnevnega stradanja, ki si ga je naložil in ga začel izvajati pred dvajsetimi dnevi.

Na ta način bo s svojimi svetlimi zgledom vedno prisoten med vsemi Indijci in jih bo vzpodbujal in bodril k temu, da bodo iz svoje države pognali vse angleške in ameriške »vampirje«, časniki poudarja, da bo letošnje leto prineslo v Indiji nagel razvoj, kajti položaj je dosegel, rekli bi, svoje vrhunsko točko. Sedanje Ghandijevo stradanje se popolnoma razlikuje od stradanj, ki jih je izvajal večkrat poprej, kajti sedaj pomeni odkrit protest proti angleški vladi v Indiji, pa čeprav ga to utegne veljati življenje. Po drugi strani pa bi Angleži tokrat takoj umorili Ghandija, kajti pritisnjeni so ob zid in se silno boje, da bi Indijo izgubili. Japonski časniki omenja nato smrt Ghandijevega tainika, ko je bil zaprt in vprašane, kako je tisti človek umrl, toda na vprašanje odgovarja sam takole: »Angleži so ga spravili s poti.«

Bangkok, 23. februarja. s. Načelnik indijskih liberalcev, Tej Bahadur Sapru, in bivši ministrski predsednik v Madrasu, Ravagopalachari, sta bila v Novem Delhiju sprejeta pri posebnem Rooseveltovem odposlancu za Indijo, Phillipsu. Slednji ima je povedal za možnost, da bi posredoval pri indijskem podkralju in pri angleški vladi v Londonu v korist Gandija, pod pogojem, ako bi mu dala trdna zagotovila glede aktivnega sodelovanja Indije v sedanji vojni proti silam trojnega pakta. Oba indijska prvaka sta odločno zavrnila to ponudbo. Sapru je dobesedno dejal: Ako bi Ghandi izvedel, da je bilo njegovo življenje rešeno za ceno tako sramotnega pogoja, bi napel prav gotovo vse sile, da bi umrl. Nikdar ne bi mogel nikomur odpustiti, da so ga rešili zato, da bi v smrt pognali

Romunija ne bo odnehala prej, dokler ne bo uničena boljševiška pošast

Ob strani zaveznikov bo vztrajala do končne zmage

Bukarešta, 23. febr. s. 25. letnica ustanovitve rdeče vojske je dala Romunom novo priložnost, da so ponovno in še odločneje potrdili svojo neomajno voljo, da bodo nadaljevali borbo z boljševiško nevarnostjo do končne zmage. Stališče, katerega je Romunija zavzela ob jubileju rdeče vojske, je razvidno razen iz pisanja časopisov zlasti iz govora generala Fantazija, obrambnega ministra, ki je govoril na radiu. Rekel je, da proslavlja rdeča vojska svojo 25. letnico v času največjega napona svojih sil, toda vsi njeni napori, pa naj bodo še tako orjaški, bodo zaman. Rekel je dalje, da med boljševiki na eni strani in evropskimi vojskami na drugi strani obstoja prepad: evropski narodi se bore za omiko, Rusi pa za njeno uničenje. Rdeča vojska je orodje v rokah komunistične stranke. To je razvidno tudi iz dejstva, da rdeča vojska ne spoštuje nobenih pravil časti in mednarodnega prava. Ze zato, ker rdeča vojska ni vojska v evropskem pomenu besede, je boj proti sovjetom in Rusiji težji kakor vse druge vojne. Nato je prešel

govornik na napore Romunije, ki jih je zbrala za borbo proti boljševiškem orjaku, in na slavne strani, ki jih je romunska vojska izpisala v bojih na vzhodnem bojišču. Romunija brani svoje meje, svoje ozemlje in omiko, v kateri se je rodila in sodelovala, in zato je trdno odločena, da bo svojo dolžnost storila s tem, da bo nadaljevala borbo z isto srditostjo in ognjem in z isto odločnostjo kakor doslej. »Do zadnje kaplje krvi bomo nadaljevali to borbo ob strani nemškega naroda in ob strani ostalih zaveznikov, dokler ne bo boljševizem uničen. Prav nič ne more preprečiti izvedbe te dolžnosti do našega naroda in do naše časti.« Te besede junaka generala, ki večji del svojega življenja prebiva na vzhodnem bojišču med romunskimi vojniki, se tolmačijo ne le kot uradna izjava romunske vlade glede vojnih ciljev Romunije in njene volje, da ne bo odnehala, temveč tudi kot trden izraz čustev romunskih oboroženih sil, ki so v teh 22 mesecih vojne proti boljševikom pokazale tolikšno požrtvovalnost in tolikšno junastvo.

Angleška delavska stranka se otresa zveze s komunisti

Rim, 23. februarja. s. Te dni, ko v Londonu ob priliki obletnice ustanovitve sovjetske vojske angleška vlada, stranke in časopisi poveljujejo rdečo armado in angleško-rusko zavezništvo, so pristaši angleške delavske stranke priredili manifestacijo, ki britanski komunistični stranki ni bila nič kaj preveč všeč. Narodni izvršilni odbor te stranke je odklonil prošnjo za včlanjenje komunistične stranke ter izjavil, da ni samo popolnoma neodgovoren za britansko politiko, pač pa, da zasleduje tudi cilje, ki jih ni mogoče spraviti v sklad z ideologijo in cilji komunistične stranke. Odbor zatrjuje poleg tega, da bi včlanjenje komunistične stranke ogrozilo uresničenje pristašev angleške delavske stranke, da se po vojni temeljito spremene socialne razmere na svetu. V tej trditvi je treba iskati razlago, kakšno stališče zavzemajo pristaši angleške delavske stranke proti britanski komunistični stranki, ki se zdi v splošnem zboru navdušenja in hvale za boljševiško zavezništvo slabo uglašena. Očividno je, da pristaši angleške delavske stranke zato tako postopajo, ker se boje, da bi komunistična stranka, čim bi prišla do svojega glasu, utegnila

vedno bolj očitno tekmovati med delavskimi množicami in še bolj ustvarjati konkurenco, ki pristaše angleške delavske stranke že zdaj nekoliko skrbi. Sprito takšne rešne nevarnosti si odbor delavske stranke ni pomišljal odločno zavrniti prošnjo, čeprav je na drugi strani poudaril, da so pristaši delavske stranke navdušeni pristaši prijateljstva med Angleži in Rusi in čeprav so izrazili svoje veliko občudovanje boljševiške vojske.

Politika Turčije je do vseh prijateljska

Ankara, 23. febr. s. V govoru, ki ga je imel v ljudskem domu, je predsednik turške vlade Saradžoglu govoril o turški zunanji politiki in zatrnil, da je ta politika ravnopravna in prijateljska do sleherne države. Izjavil je tudi, da turška vlada ni sklenila nobenih tajnih pogodb niti jih ni mogla skleniti, kajti nihče od nje kaj takega zahteval ni.

Osmi simfonični koncert je odlično uspel

Da muze v vojnem času ne molče, nam ne dokazuje je razprodane operne in dramske predstave ob nedeljah, temveč tudi redne predstave med tednom, čeprav se ti nudi prilika, da lahko obiščete gledališče in prisostvujete gledališki predstavi večkrat, oziroma vsaj enkrat — morda tretjo ali pa deseto, če ti je premiera ušla.

Težje je v letošnji koncertni sezoni z velikimi simfoničnimi koncerti v uniojski dvorani. Da dobi vstopnico za koncert, ti sedaj že ne zadostuje več, da vprašaš za vstopnico dva, tri dni pred koncertom. Sedaj moraš točno zasledovati kratkim obvestilom koncertnih prirediteljev, kdaj bodo vstopnice na razpolago. Če ne tečeš takoj ponje kar v prvih urah, si že zamudil. Tako je bilo prvič za snočni koncert: pred dnevi so zjutraj navaliли ljubitelji pred Matično knjigarno, da so morali vrata od časa do časa zakleniti. Po dveh urah je bil VIII. simfonični koncert že razprodan.

A ne samo to, duševna potreba je še nekaj: sporedi teh koncertov so izredno dobro, zanimivo in srečno izbrani, pa še boljše pripravljani in podani po 70 sodelujočih godbenikih. To je reproductivno glasbeno telo, kakršnega nismo bili tako pogosto vajeni v Ljubljani. K pestrosti, zanimivosti in privlačnosti pa prispevajo tudi menjajoči se dirigenti (doslej Drago Mario Šijanec, Karlo Rupel in Mirko Polič) ter razni violinski solisti tako Trost, Rupel, Dermelj in snoči popularni Adamič.

Spored VIII. simfoničnega koncerta je obsegal šest skladb: Predigro K. M. Webra; Euryanthe, Lisztov Prvi koncert za klavir in orkester v Es-duru, Puccinijeva medigra iz opere Manon Lescaut, potem Fibichova idila Predvečer, de Micheljeva glasbena slika Jutro se prebuja in Čajkovskega baletna glasba Rajanje cvetk.

Nekako jedro tega uspešnega simfoničnega koncerta je bil Lisztov Koncert za klavir in orkester s solistom in pianistom Bojanom Adamičem, ki ga je odigral z velikim tehničnim znanjem in poduhovljenim doživljanjem, da ni bilo nič čudnega velikansko odobravanje, številni šopki in venci. Naslednje tri točke so bile tako sočno barvite, polne melodij in akordov, da je poslušalec imel občutek prenasičenosti tonov in zvokov, da je bilo nekaj prelepo težkega, skoraj pomladnega nastrojenega — sentimentalnega. Za konec, rekli bi, za razbije glasbene prelinjenosti in njene teže je sledila zadnja točka Čajkovskega baletna glasba Rajanje cvetk. To je bil valček pomladi, dišečih cvetic in cvetočih poljan in obenem kot koncertni valček višek za širo, glasbo ljubečo javnost. Tako je nudil snočni spored poleg izredno težkih skladb nekaj lažjega, a kljub temu lepega, umetniškega iz ogromne svetovne glasbene književnosti. Dirigentu D. M. Šijanecu so prav tako poklonili številni šopke; obilo iskrenega priznanja za glasbeni užitek je bil tudi celoten orkester.

Kakšnega sovraštva in podlosti so zmogli komunisti

Na Dobravi so v soboto streljali s strojnico na pogrebce in ubili Bernika Lojzeta

Ljubljana, 23. februarja.

Le morilskim in podviganim zverinam v sloveški podobi brez srca, duše in vesti moremo pripisati tako strašen in nezasišan dogodek, ki se je primeril v soboto popoldne na Dobravi pri Ljubljani. Srmatotnim onečaščenjem, skrutitvam cerkva in požigom šol ter kulturnih domov se lahko vodstvo partijske OF ponaša z novim zločinom, katerega niti Kidrič niti Maček s Koebecovo pomočjo ne bosta mogla zagovarjati niti ne njihov imenovani »verski referent« Mikuz. Vse nasele na Dobravi in okoli je pod vtisom srmatotnega in podlega nastopa partizanskih podvigancev, ki so v svoji srčni okamenelosti s strelji napadli pogrebce. Dogodek sam je tako grozen, da človek že ne najde pravih besed, da bi lahko izrekel dovolj ostro obsodbo zločinskih podležev, ki še mrtvih ne spoštujejo in jim ne privoščijo dostojne zadnje zemске poti.

V soboto popoldne so na Dobravi spremljali k poslednjemu počitku Remica Matijo iz Smartnega. Fant, vzoren član PPM, je padel v borbi pri Dobravi, kjer so partizani doživeli pred dnevi hud poraz. V četrtek so namreč partizani pripravili po svojih junaških navadah napad na fante iz zasede, ko so fantje odhajali po hrano v Ljubljano Okrog župnišča so partizani napravili šest zased. Kljub najstrožji partizanski straži so fantje pravčasno zvedeli za vse to in presenetili partizane za hrbtom tik za dr. Pucovo hišo. Partizani so se takoj umaknili v vas in tu je padel tudi Remic Matija ter trije partizani. Enega partizana so živega ujeli.

Ko so pogrebel prišli s krsto do mostu proti Dobravi, jih je presenetila s hrabi partizanska strojnica. Čez nekaj časa so se nato pogrebci spet zbrali in šli naprej. Pri pogrebu je padel Bernik Lojze, Remčev prijatelj.

Zalosten dogodek naj odpre oči še tistim zaslepljenecem, ki nasledajo raznim poslanicam in odlokom morilskega vodstva OF in njihovim glasnikom, ki čenčajo o ljubezni in kličejo k slogi, sami pa z vsem prizadevanjem pomagajo širiti komunistično idejo in z njo nesrečo in pogubo našemu narodu. Vodstvo OF pa naj tudi ta dogodek pojasni, to zločinstvo brez primere naj opravičita s podpisom Kidrič in Maček, nikar pa naj ne pozabita o vsem tem opozoriti tudi Mikuzja. Naše

Lep uspeh razstave ing. Mitje Šviglja

Ljubljana, 23. februarja.

V začetku tega meseca je odprl priznan umetnik inž. Mitja Švigelj razstavo svojih novejših slik v salonu g. Kosa v prehodu nebotičnika. Razveseljivo je, da je ta razstava dosegla med občinstvom popolno priznanje.

Mnogo ljubiteljev umetnosti si je v teku tega meseca ogledalo razstavo ter izrazilo svoje zadovoljstvo nad razstavljenimi deli. Pojavili so se tudi resni kupci za razstavljenega dela. Švigelj je namreč odličan v figuralni kompoziciji, pa tudi kot portretist in krajinar. Zlasti se pozna dober vpliv mojstra Jame, katerega učenec je Švigelj.

Zaradi zanimanja občinstva je bila ta razstava, ki je bila prvotno določena, da se zaključi 21. t. m., podaljšana do 1. marca.

Zamolčani Napoleon

Ce pametno premislimo, je nemogoče, da bi mogel kdo drug razen cesarja naročiti ali spolniti delo take zgodovinske pomembnosti, kakor je prijem in odgon papeža. Niti brez cesarjevega prejšnjega privoljenja ali celo brez njegovega povelja ne bi šlo. Če bi si kdo toliko upal, njegova »velika neumnost«, kakor jo imenuje Napoleon, ne bi ostala brez strašne očitne kazni, hkrati pa bi jo takoj popravili in papeža neutegoma osvobodili. Toda nič takega se ni zgodilo. Celu edini hudi očitki, ki jih je Napoleon izrekel v prej omenjenih pismih, niso zadevali niti ene osebe, odgovorne za papežev prijem. Medtem je Napoleon zaukazal častnikom, najstrožje molčati o prijemu, potovanju in ujetništvu papeža v Savoni: niti imena Pija VII. niso smeli omenjati. Pač pa so lahko objavljali sestavke, prav nasprotno resnici, da bi zmedli javno mnenje. V nekem sestavku, ki ga je podpisal Daunou, je na primer pisalo: »Papež je poskusil vse mogoče, da bi dokazal, da je njegovo bivanje v Rimu nepotrebno. Celu nekaterim njegovim vernikom se je zazdelo njegovo bivanje tam resnično nevarno. Dne 6. julija je papež odšel iz Rima, ne da bi cesar vedel za to, in se ustavljal v Savoni, kjer mu je Njegovo Veličanstvo pripravilo sprejem.« Haussoville v knjigi »Rimska cerkev in rimsko cesarstvo« pravi o takih sestavkih: »Ker je Napoleon varal ves svet, je poskušal tudi svoje ljudstvo in potomce zavesti v zmotu.«

Seveda je zaman ukazoval, naj o tako pomenljivem dejanju strogo molče. »Vseposvoda«, piše Thiers, »so v Napoleonu grajali državnika, čeprav so še dalje občudovali v njem izvrstnega vojskovodjo.« Ali kakor pravi dr. G. C. Weiss: »Napoleona so občudovali, a se ga hali; papež pa je bil jetnik, a so ga ljubili. Francoski duh se je v prid zatiranega obrnil zoper zatiralca.«

Jetništvo v Savoni.

V Savoni so papeža nastanili v škofijskem dvorcu. Na zunanji je bil dvorec: na Napoleonovo povelje so papeža spočetka obdali celo z zunanjo potratnostjo; dodelili so mu kočije in konje, za njegovo vzdrževanje določili sto tisoč frankov na mesec, njegovo sobo so okrasili s sijajnim lestencem in na njegov pisalnik postavili zlat črnilnik. Vsa ta zunanjšina ni imela drugega namena, kakor prepričati ljudi, da papež ni jetnik.

In vendar je bil jetnik v pravem pomenu besede in njegovo življenje ni bilo v ničemer drugačno od navadnih kaznjencev; strogo so ga nadzorovali, da ni mogel občevati z zunanji; Napoleon je celo zaukazoval, da mu niti tujnika ne smejo pustiti kakor tudi ne nikakršnega razvedrila. Pozneje mu je cesar vzel tudi kočije, njegov mesečni prispevek skrčil najprej na petnajst ali dvajset tisoč frankov, potem pa celo tako, da je moral papež životariti z zneskom, ki bi danes dosegel nekako vrednost petih lir na dan. Njegovih zasebnih pisem mu niso izročali, hkrati pa so mu pobrali tudi knjige in celo najpotrebnejše predmete.

Orožniški častniki so se vrstili dan in noč ter stražili papežev sobo in tako spolnjevali Napoleonova navodila. Odstranili so celo papeževga spovednika. Edina ugodnost, ki jo je Napoleon dovolil papežu, je bila ta, da je »postavil« v njegovo službo dva služabnika, seveda je obema naročil, naj voluhitaj; služabnik, ki je spal v sobi zraven papežev, naj bi poslušal in poročal celo o vzdihih in vzkljkih, ki so uhajali jetniku ponoči. Tako so torej v Parizu poznali tudi najskrivnejše papeževske misli. Edini človek, ki je bil skrivaj nekoliko dober s papežem, je bil Chabrol, ki je imel nalogo skrbeti za papežev dom. Toda tudi ta se je moral vesti po Napoleonovih sklepih. Tako je na primer papežu dajal samo uradni list »Le Moniteur« in tudi tega samo tiste številke, ki so imele za Cerkev neugodne novice, da bi papežu zmerom bolj jemal voljo za odpor.

Zato se papež niti ni hotel posluževati tistega drobca svobode, ki so mu jo puščali. V »dvorcu« je uporabljal samo tri majhne sobe

Odbitnost prostovoljnih dajatev pooblaščenim podpornim ustanovam pri določanju davčne osnove neposrednih davkov

Člen 1. V št. 4 člena 55. in za prvim odstavkom številke 7 člena 82. zakona o neposrednih davkih se dodaja naslednji odstavek:

»O davčne osnove se odbijajo dokazane prostovoljne dajatve Pokrajinskemu podpornemu zavodu v Ljubljani in vsem morebitnim drugim, po Visokem komisarju v Ljubljanski pokrajini izrečno pooblaščenim podpornim akcijam.«

Člen 2. V št. 7 člena 82 in v št. 4. predzadnjem odstavku člena 120. A ad I. pravilnika k zakonu o neposrednih davkih se dodaja naslednji odstavek:

»Kot stroški, ki se odbijajo od davčne osnove, se priznavajo dokazane prostovoljne dajatve Pokrajinskemu podpornemu zavodu in vsem morebitnim drugim po Visokem komisarju v Ljubljanski pokrajini izrečno pooblaščenim podpornim akcijam.«

Partizanski podzemski delavnici na Pugledu — odkriti

Ljubljana, 23. februarja.

Pred dnevi je posadka na Bizoviku ujela na svojem pohodu v smeri Orle—Pugled—Reški kovač —Bizovik tri partizane. V vasi St. Pavel so straže že večkrat iskale Subelj, ki so pri partizanih. To pot se jim je posrečilo ujeti Subelj Jožeta iz St. Pavla št. 10, starega 20 let, ki je bil dolgo časa pri partizanih, zadnje čase pa se je skrival doma. Prijeli so ga na njivi. Istočasno se je doma zadrževal tudi njegov brat Filip in stric Subelj Jože, partizan iz Zadvara, star 40 let. Ko je straža obkolila hišo, sta slednja zbežala. Jožeta Sublja pa so kmalu ujeli.

Ta dan so prijeli tudi Porenta Valentina, partizana iz Slap, obč. Deviča M. v Polju.

V soboto so fantje odkrili na pohodu dve partizanski delavnici — krojaško in čevljarstvo, ki sta bili skriti v podzemskem bunkerju z vhodom od zgoraj. V njem so našli dva šivalna stroja in precej šivalnih potrebščin. Tu so imeli seveda tudi bogato zalogo komunistične literature, največ »Lenin in Stalin o agrarnem in kmečkem vprašanju«. To »kmečko vprašanje« pa so kmečki fantje rešili po svoje.

Pri Pleteljih je padlo nad 200 partizanov

O junaškem odporu posadke v Pleteljih, ki so jo napadle v petek, 19. t. m., ponoči partizanske skupine, govori vsa Dolenjska. Partizani si pač niso mislili, da bodo poslali svoje sveže, nasilno zbrane vojske v tako hud ognjeni krst. Po hudih izgubah v borbah onkraj Gorjancev so pa spet doživeli tako občuten in hud poraz.

Da je bila borba nad vse ogorčena, priča poročilo, ki pravi, da so borbe trajale vso noč do sobote popoldne. Partizani so napadli Pletelje v četrtek zvečer okrog 11 ponoči. Napad se je pričel s prekinitvijo električnega toka. Napadalec so sklenili okrog samostana trden obroč, zato je bila pomoč otežkočena. V Pleteljih je bilo 180 fantov, ki so se, ko je zmanjkalo streliva, borili samo še z bombami in na nož. Partizanom se je posrečilo priti v neposredno bližino samostana, da so razbijali z bombami in minami samostanske hišice. Fantje so se najprej borili za močnim zidovjem in kar podirali partizane, da so padali kot snopje. Kmalu so fantje dobili pomoč in takrat je poveljnik zapovedal izpad. V borbi je padlo nad 200 partizanov, dočim so fantje imeli le 4 žrtve. Na samostanskem dvorišču je obležalo 81 partizanov, druge pa so partizani odvlekli v gozd.

V četrtek

bo izšel eden najbolj branih romanov

LORNA DOONE

Spisal R. Blackmoore.

Roman nam lepo osvetljuje razmere 17. veka, pa tudi čudovito dviga človeka v prizadevanju za prave človeške vrline, ki edine vodijo k večni zmagi v življenjskih borbah. Knjiga je ena najbolj branih v svetovni književnosti. — Knjigo boste dobili po vseh knjigarnah in trafikah v dveh delih, vezanih v eno knjigo.

Obvezno navajanje odlokov, ki dovoljujejo spremembe cen, v računih

Člen 1. Uvozniki, trgovci na debelo in proizvajalci, ki so po členu 1. naredbe z dne 9. maja 1941-XIX št. 17 a predpisi glede cen blaga, storitev za vsako spremembo cen, veljajočih dne 15. marca 1941-XIX, morajo navesti v računih, izdanih po členu 5. uredb z dne 12. marca 1941 in na pritrjenih kopijah podatke odloka Visokega komisarja, dovoljujočega tako spremembo.

Člen 2. Določbe prednjega člena ne veljajo pri oddaji blaga, glede katerega se določajo najvišje cene v uradnih cenikih ali jib javno oblastvo drugače ureja, kakor tudi ne za blago, pri katerem je določen maksimalni pribitek, dovoljen za nabavno ceno po naredbah z dne 9. julija 1941-XIX št. 63 in z dne 27. novembra 1941-XX št. 165.

Člen 3. Kršitelji določb te naredbe se kaznujejo, če ni dejanje drugače ali huje kaznivo, po naredbah z dne 26. januarja 1941-XIX št. 17 in z dne 25. novembra 1942-XXI št. 215.

Sprememba predpisov o potniškem prometu na mestnem tramvaju

Člen 5. naredbe z dne 28. novembra 1942-XXI št. 217 s predpisi o potniškem prometu na mestnem tramvaju se nadomestuje z naslednjim:

»Kdor vstopi v voz ali izstopi iz njega na nesprotni strani, nego je določeno v členu 1. te naredbe, ali kdor vstopi ali izstopi med vožnjo, kdor se vozi na stopnicah vhoda ali se kakor koli obesa na zunanji strani, se kaznuje v denarju s pedesetimi lirami.

Kdor se pelje brez vozovnice ali z neveljavno vozovnico, ker se je kakor koli poskušal izogniti plačilu ustrezne vozovne, zapade denarni kazni dveh lir. Znesek je plačati spredvidniku takoj po cene za obvezno vozovnico, sicer se kršitelj kaznuje v denarju do pedeset lir.«

Naznanite pse!

Po pravilniku o občinski taki na pse, ki ga je Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino odobril z odločbo št. 233 Gab. dne 18. jan. 1943-XXI, mestno poglavarstvo poziva vse lastnike in rejnike, naj mu prijavijo svoje pse zaradi vpisa v pasji kataster.

Lastniki in rejniki psov morajo prijavo, ki se nanaša na datum poleženja, na spol in pasmo, na barvo in uporabo psa (za čuvaja, za lov itd.) napraviti ustno med uradnimi od 8. do 11.30 v izvršnem odseku mesnega poglavarstva, Lingarjeva ulica št. 1, soba št. 1 na levi v I. nadstr., in sicer tako, da lastniki in rejniki z začetnicami primkov A do G pridejo na vrsto 1., 2., 3., 4. in 5. marca, za začetnicami H do L 6., 8., 9., 10., 11. in 12. marca, z začetnicami M do R 13., 15., 16., 17., 18. in 20. marca, z začetnicami S do W 22., 23., 24., 26., 27. in 29. marca, z začetnicami Z in Z ter morebitni zamudniki pa dne 30., 31. marca, 1., 2. in 3. aprila t. l.

Pse, ki so bili nabavljeni ali so dosegli starost 3 mesecev po 30. januarju t. l., morajo lastniki naznaniti v 10 dneh nato, ko so bili psi nabavljeni ali so dosegli starost 3 mesecev.

Najkasneje v treh dneh je treba mestnemu poglavarstvu naznaniti tudi vsako spremembo, ki se tiče psa, posebno vsako sumljivo obolenje, pogin, pobeg, zopetno vrnitev ter preselitev ali oddajo psa drugemu lastniku ali rejniku.

Psi so razvrščeni na dve kategoriji ter so v prvi skupini psi čuvaja, v drugi kategoriji pa vsi drugi psi.

Značaj psa čuvaja se prizna le onemu psu, ki stalno priklenjen na verigi varuje gospodarska poslopja ali skladišča, ki so last gospodarja. Tak pes se mora vedno nahajati izven imovinskih objektov, ki jih mora čuvati, in izven stanovanjske hiše svojega gospodarja. Nadalje se značaj psa čuvaja prizna tudi onemu psu, ki vedno priklenjen na verigi varuje samotno ležečo nepremično imovino svojega gospodarja. Za samotno ležečo nepremično imovino pa se smatrajo le ona posestva ali hiše, ki so, merjeno od ograje do ograje, ali če ograje ni, merjeno od stene do stene, oddaljene najmanj 50 metrov od sosednjih ljudskih bivališč. Za psa čuvaja se smatra samo pes, ki je vsaj 35 cm visok. Pri vseh navedenih pogojih pa je mogoče za vsako hišno številko priznati le po enega psa čuvaja.

Občinska taksa na pse, ki je nedeljiva, znaša za leto 1943-XXI-XXII za pse čuvaje 25 L in za vsakega drugega psa 100 lir.

Pasje znamke po povračilu nabavnih stroškov oddaja izvršni osek mestnega poglavarstva v I. nadstropju kresije v Lingarjevi ulici št. 1., ki sprejema tudi vse tozadevne prijave in naznanila.

Lastniki in rejniki psov, ki ne bi psov naznanili o pravem času ali bi jih prijavili nepravilno ter bi se kakor koli skušali izogniti plačilu pasje takse, ali bi si na protipraven način priskrbeli pasjo znamko, bodo poleg plačila redne pasje takse kaznovani po čl. 113 zakona o odvržanju in zatiranju zivalskih kužnih bolezni z globo 380 lir ali z zaporo do 30 dni. Prav tako bo kaznovan tisti, ki bi potrdilo o plačani taksi ali pasjo znamko prepustil drugemu v uporabo.

z enim samim oknom: v eni je bil podnevi, v drugi je spal, v tretji pa je stanoval eden izmed služabnikov. Njegova vsakdanja hrana je bila zelenjava in malo rib, razen če mu ni kaka dobra duša poslala kaj drugega, kar spočetka ni bilo prepovedano. Papež ni nikoli stopil iz dvorca.

Položaj državnega tajnika je bil še hušji. Najbridkejša ura za kardinala Pacco je bila takrat, ko so ga ločili od Pija VII. Potem so ga odgnali v zloglasno gorsko trdnjavo Fenestrelle, ki je bila dotlej razbojniška ječa. Tu je moral trpeti tri leta in pol. Ječa Fenestrelle je pomenila večje trpljenje kakor kateri koli drug kraj trpljenja: ni bilo ne zdravnik ne zdravil, na pol razdrta tla so bila pokrita z nedopovedljivimi nagnusnostmi, da o miših sploh ne govorimo. Pacci seveda niso dovolili nikakršne ugodnosti, dobival je isto pičlo in nezdravo hrano kakor drugi kaznjenci. Godilo se mu je še celo slabše kakor drugim, katerim je bilo samo prepovedano občevati z zunanji svetom, medtem ko se Pacca ni smel niti svojim tovarišem v nesreči približati, kakor ga tudi niso puščali na tisto malo dvorišče, kamor so drugi kaznjenci hodili na svoj vsakdanji sprehod. Spočetka so ga sicer še vsak dan vodili v spremstvu nekega častnika na kratek sprehod okrog trdnjavskega obzidja, potem pa so mu vzel tudi to. DoDhival je knjige, ker pa jih zaradi teme ni mogel brati, je bil obsojen na brezdolje in dolgočasje. Pisem ni mogel pisati, če pa je prišlo kako pismo zanj in so mu ga izročili, seveda če je srečno prebilo pregled, ni mogel niti odgovoriti. Prosil je za spovednika, ki ga niti na smrt obsojenem ne odklonijo, a mu ga dolgo časa niso dovolili. Nekoč se je lahko spovedal, ko se je med izmenjavo zateklo nekemu duhovniku, Leonardiju po imenu, ki je bil tudi sam ujetnik, posrečilo približati se mu, ko se je po vseh štirih splazil po hodniku, na katerem je bil vhod v njegovo celico. Šele čez eno leto so mu dovolili, da si je izbral spovednika med duhovniki, ki so bili prav tako zaprti v trdnjavi. Med kaznjenci je bilo namreč devetnajst duhovnikov, ki so bili kljub vladni prepovedi na papeški strani in se niso uklonili Napoleonovim načrtom.

DRVARSKA MARIJA

TOMAZIČ JOŽE

BERANEK JOŽE

5.

Izpod nizke, prav tako črne oglavnice sta žarela dva oglja, včasih se v temi zeleno zabliskala, kot bi koga iskala. Tedaj stopi korak naprej in se ustavi sredi plamenov, da so švignile žareče iskre pod nočno nebo.

V ognju se črna postava trikrat zavrti in odvije svoj črni plašč; tudi oglavnica je padla z glave in tedaj je pastir videl in spoznal pred seboj zlodēja. Stara drvarska vera torej ne baje zaman, ne laže, ne praviljiči, temveč trdi resnico...

6.

Zloděj se je ozrl okrog oguja; plameni so se potegnili po tleh in razsvetlili skritega pastirčka. Hudič je zapičil vanj svoje zelene oči, da so mu po hrbtu zagomazeli ledeni mravljinici.

Toda zdaj ni bilo več pomoči, ker neka čudna moč ga je potegnila tja k ognju, pred zlodēja, ki je stegnil svoji roki proti njemu:

»Že tolikokrat si me klical in tako živo si si me želel. Zdaj sem tu: Kaj bi torej rad, kaj hočeš?«

Izdaja in trgovina znamk pri nas in drugod

V Ljubljani je bila trgovina z znamkami najbolj živahna aprila in maja

Ljubljana, 23. februarja.

Po znamkah beremo zgodovino, ta rek je dokaj resničen. Saj izdajajo poštne znamke ob vseh pomembnih prilikah, ki se dogajajo v državah, kakor tudi ob vsakih teritorialnih spremembah posameznih držav. Če prelistamo skupine poštne znamke, izdane v tej vojni, bomo brž spoznali stanje današnje Evrope. Po razpadanju evropskih držav in revizij meja so povsod izšle tudi posebne poštne znamke, ki pričajo o zemljepisnem in političnem položaju raznih evropskih narodov.

Na ozemlju bivše Jugoslavije je izšlo sedem različnih okupacijskih znamk. Prvo serijo je izdala Hrvatska država. Nezavisna Hrvatska Država je izdala iz bivših jugoslovanskih znamk tri vrste pretiske. Prvo serijo teh pretiskov je izdala Hrvatska z napisom: Ustaška država, kjer je bil hrvaški grb, udarjen na sliko obraza bivšega jugoslovanskega kralja Petra II. Druga izdaja pretiskov je izšla na Hrvaškem z napisom preko cele serije »Nezavisna Hrvatska Država«. Na tretji seriji je cela slika biv. jugoslovanskega kralja Petra II. pokrita s hrvaškim grbom. Hrvatska je izdala potem še mnogo drugih frankovnih in dobrodelnih znamk v lastni izdaji.

Druga izdaja pretiskov je izšla v Ljubljani. Izdal jo je Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino. Tu so izšli prvi pretiski iz jugoslovanskih znamk s pretiskom Co Ci. Kmalu za temi so izšli še druge znamke s polnim napisom preko znamk: R. Commissariato civile — Teritori Sloveni — occupati Lubiana. S tem pretiskom so bile pretiskane jugoslovanske frankovne znamke, letalske znamke in dobrodelne znamke, ki jih je izdala Jugoslavija za pobijanje tuberkuloze. Nato je Visoki Komisariat izdal zadnje pretiske z napisom: »Alto Commissariato«. S tem napisom so izšle frankovne znamke in dobrodelne »TBC«. Dobrodelne »TBC« s pretiskom Alto Commissariato je Visoki Komisariat skoraj vse podaril rdečemu križu v Ljubljani za pomoč potrebnim. Te znamke je potem odkupila neka italijanska tvrdka za znamkarni.

Tretjo izdajo znamk na bivšem jugoslovanskem ozemlju so izdali Nemci v Belgradu izšle so znamke bivših jugoslovanskih klišejev in so preko cele znamke vtisnili »SERBIEN«. Znamke

je tiskala bivša »Jugoslovanska markarnica« v Belgradu. Z jugoslovanskimi klišejji so nemške oblasti izdale frankovne in letalske znamke. Za temi je izšla serija z dvema blokama in pet serij s sliko Smedereva in sliko beguncev, ki jih je la vojna napotila v Srbijo. Te dobrodelne znamke, kar je razumljivo po slikah, ki so jih znamke predstavljale, so izdali v korist smederevske katastrofe in pomoč beguncev. Po treh mesecih so izšle v Belgradu znamke za vojne ujetnike. Te znamke so nosile sliko Marije Zalostne z mrtvim Jezusom. Slika je bila posneta po stari bizantinski umetnini, ki izraža veliko bol trpljenja in se nahaja v starem pravoslavem samostanu v Ziči. Ob priliki antimasonske razstave v Belgradu so izdali tudi antimasonske znamke. Sedaj so že izšle srbske letalske znamke, dalje znamke za zimsko pomoč in frankovne znamke s sliko srbskih samostanov.

Četrto izdajo znamk na bivšem jugoslovanskem ozemlju je izdala Madžarska. Madžarska je pretiskala vse svoje znamke z napisom zasedenega ozemlja.

Peto izdajo je izvršila Bolgarija za Južno Srbijo. Tudi Bolgarija je pretiskala svoje znamke za to zasedeno ozemlje.

Šesta izdaja je bila izvršena za Črno goro. Tu so izšle pretiskane bivše jugoslovanske znamke z napisom v italijanski Montenegro in v cirilici Crna gora. Okupacijske oblasti za Dalmacijo pa niso izdale nobenih znamk. Sedmo izdajo so izvršili Nemci v Sloveniji. Izdali so znamke s sliko Triglav, Blede, Maribora in Ptuj.

Med vsemi okupacijskimi znamkami na biv. jugoslovanskem ozemlju je bilo največ izdanih v Belgradu. Belgrajska pošta je izdala do sedaj za 80.000.000 dinarjev znamk. Takoj za njo pride Hrvatska, ki jih je izdala do danes že za 60 milijonov kun. Najvišjo ceno na vsem zasedenem jugoslovanskem ozemlju so dosegle ljubljanske znamke. Ljubljanske avionske znamke so prodajali že po 5000 lir. Isto so ocenjevale po katalogu Sanssone Milano nekatere posebnosti z napakami tudi do 14.000 lir cela serija. Zaradi visokih cen ljubljanskih znamk je v Ljubljani postala trgovina z znamkami zelo živahna. Ali prav tako hitro so se začele pojavljati znamke »domače izdajec«. Prvi primer je bil, da je nekdo,

ki mu ni bila dana prilika, kupiti znamke na pošti, kupil jugoslovanske znamke in jih nesel v tiskarno, kjer jih je kar ročno prenatil Co-Ci. Sodišče jih je na razpravi o zadevi teh znamk proglasilo za izvirne, ker je bil tudi izvirni klišej. Te znamke so dobile naziv »Co-Ci a mano« in so bile cene po ceniku Sanssone Milano vsaka znamka tako imenovane znamke domače izdaje Co-Ci, avionske znamke itd.

Takoj za temi so se pojavili eksperti za potrjevanje izvirnikov. Ti so določevali, katere teh znamk so prave in katere niso. Svoje trditve so upirali, da ima vsaka znamka svoj tip z različnimi napakami in so trdili, da jih poznajo po barvah. Končni rezultat vsega tega je bil, da je mnogo nepravilnih potrjeno za prave. Tudi v Ljubljani so znamke prave, ki so jih proglasili za ponarejene. Če bodo ta mnenja merodajna, bo pokazala bodočnost. Zaenkrat so pravniki na stališču, da njihova mnenja ne morejo vzeti za končno veljavna, ampak bo potrebno vsak posamezni primer tako dokazati, da bo sodišče uvidelo razliko od prave in nepravne znamke. Prav tako so se pojavile ponarejene znamke tudi na Hrvaškem — tako imenovana ustaška izdaja, ki je dosegla višje cene kot izvirna, ker je teh izdanih le tisoč. Tudi ljubljanske znamke so izgubile nekoliko na ceni, ker ni mogoče ugotoviti, koliko je nepravilnih proglašanih za izvirne.

Kakor je ta vojna prinesla po svojem načinu vvojanja mnogo presenečenj, se to ni zgodilo v trgovini z znamkami. V Belgradu je čakalo na ulicah za nakup znamk nad 6000 ljudi pri izdaji že omenjene dobrodelne serije Smederevo. Tu ste našli pri kupčevanju z znamkami bivše ministre, poslance, častnike, pa do zadnjega nosača. V Belgradu so nekatere osebe zaslužile z znamkami tudi milijone. Prav tak interes za nakup znamk je bilo opaziti v Zagrebu, vendar so hrvatske znamke šle težje v denar.

V Ljubljani so zlasti kupčevali z znamkami ljudje, ki jih je sila razmer prignala semkaj. Ti so kupčevali iz roke v roko, vendar je bil njihov zaslužek tolikšen, da so se vsaj nekaj časa za silo preživljali. So pa tudi taki, ki so imeli dovolj denarja in svoje premoženje primerno povečali na račun te trgovine. Redni trgovci z znamkami niso bili deležni takih zaslužkov, kajti za to trgovino je potrebno precej razpoložljivega denarja. V plošnem pa lahko rečemo, da ne bo med Slovenci nobenega Čeha Skareka, ki je v pretekli vojni zaslužil v Pragi toliko, da je po

Ljubljana

Koledar

Torek, 23. svečana: Peter Damijan, škof in cerkveni učnik; Romana, devica; Siren, mučenec.
Sreda, 24. svečana: Matija, apostol; Sergij, mučenec; Primitiva, mučenica; Lucij, mučenec.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjini trg 5; mr. Deu-Klanjšček, Gosposvetska cesta 4, in mr. Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.
Sienske in barjanske zelenjadarje vabimo, naj se zanesljivo udeležijo mestnih predavanj o zelenjadarstvu, ki bodo v torek 23. t. m. v Krekovi gospodinjki šoli v Siski, v sredo 24. t. m. pa v ljudski šoli na Barju. Predavanja se na obeh krajih prično ob 8. zjutraj in trajajo dopoldne do 11. ure, popoldne pa od 14. do 17. ure. Prvo uro bo predavala mestna kmetijska referentka ga inž. Angela Mahkota o važnosti zelenjave ob vojnem času, obdelovanju zemlje in njeni pripravi za pomladno setev in saditev, o raznih načinih izboljšanja zemlje, o zalivanju in vrtnarskem orodju. Drugo uro bo mestni kmetijski referent inž. Josip Maček govoril o smotrnem gnojenju s hlevskim gnojem, o pomenu komposta in o polnem gnojenju z različnimi umetnimi gnojili, prav tako pa tudi o važnosti onih zelnjadnih vrst, ki zahtevajo posebno gnojenje. Od 10. do 11. ure bo mestni vrtnarski oficijal France Pirnat predaval o setvi, saditvi, o razdelitvi gredic, okopavanju ter o vseh delih, ki so med letom potrebna za umno zelenjadarstvo. Popoldne od 14. do 17. ure bo višji vrtnarski nadzornik-Josip Strekelj opisoval kulturo in vrste ter tudi obrambo raznih kapusnic, stročnic in čebulnic pred škodljivci. Poleg njega bo pa nadzornik mestnih nasadov Anton Lap govoril o solatnicah, raznih špinacih, paradiznikih, korenju in raznih dišavninah. Predavanja so seveda popolnoma brezplačna ter namenjena najširšim slojem prebivalstva, da sami pridelamo največ zdrave zelenjave in za prehrano prebivalstva najboljše površine. Predavatelji so sami našim vrtnarjem že znani izkušeni strokovnjaki, ki znajo brez učenosti na vsakemu razumljiv način razložiti vse potrebno, da bo letina dobra ter ne bo razočaranj. Vsi nauki so tudi prilagodeni današnjim razmeram ter bodo zato ta predavanja gotovo v veliko korist vsem začetnikom in tudi že izkušenim zelenjadarjem in prijateljem vrto. Obdelajte sleheri kosček zemlje, vendar pa nikakor ne zamudite teh predavanj, saj vam predavatelji jamčijo, da bo za pouk porabljeni dan poplačan z uspehom na vrtovih in z dobrim pridelkom. Na Viču bodo predavanja v četrtek v telovadnici ljudske šole, v petek v deškem vzgajališču Selo v Mostah, v soboto v dvorani na magistratu in drugi četrtek, 4. marca v ljudski šoli za Bežigradam.

SGARAVATTI SEMENTI S. A., PADOVA

Sementi di Ortaggi, Foraggi ecc.
Semena za zelenjavo, krmila itd.
Chiedere offerte. — Zahtevajte ponudba.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Torek, 23. februarja: Zaprt.
Sreda, 24. februarja ob 17.30: »Veliki mož«.
Izven. Cene od 20 lir navzdol.
Četrtek, 25. februarja ob 17.30: »Mirandolina«.
Red Četrtek.

Opera:

Torek, 23. februarja ob 17: »Sestra Angelika« — »VII. simfonija«. Red B.
Sreda, 24. februarja ob 17: »Beg iz seraja«. Red Sreda.
Četrtek, 25. februarja ob 17: »Zemlja smehljajca«. Izven. Cene od 28 lir navzdol.

Statve-mehanične kupimo. Vse širine! Ponudbe je poslati upravi »Slovenec« pod »Statve-1030«.

Pomarante in suhe gobe prodaja Gospodarska zveza, Ljubljana, Bleiweisova cesta 29.

Seno in slamo kupuje Gospodarska zveza, Ljubljana, Bleiweisova cesta 29.

vojni zaposil v svoji tekstilni industriji na tisoče ljudi. Skareka je postal s pomočjo kupčevanja poštne znamke od poštarja veleindustrialec. Bodo pa tudi v Ljubljani ljudje, ki si bodo s to trgovino lahko kupili zemljo in tudi postavili kako hišico. Na splošno poedinci niso pobrali velikih zaslužkov, ker se je za to trgovino zanimalo mnogo ljudi in so se koristili temu primerno razdeljevale.

Sedaj stopa trgovina z znamkami v svoj normalni tok. Tudi visoke cene spekulativnih znamk hitro padajo in s tem se tudi manjšajo zaslužki.

Prav gotovo je, da bo trgovina z znamkami po vojni ponovno oživela in želje naših filatelstov in trgovcev uresničila. — AIZIT

Edgar Wallace:

Žabar s krinko

Ray svojega bivšega šefa še ni zapazil. Bil je preveč prevzet od veselja in zadovoljstva, da je lahko v tako elegantnem društvu, sijajno oblečen s polnimi žepi denarja in skupaj z Lolo, ki jo obožava in goreče ljubi. Zaradi vsega tega pač ni prav nič gledal na ljudi v svoji bližini ter ni vsemu temu posvečal prav nobene pozornosti. Vsa njegova pozornost je bila osredotočena na Lolo. Bila mu je predmet občudovanja in oboževanja.

»Ti se pač smešno obnašaš, Ray! Skoraj polovica Scotland Yarda je tukaj, ti pa tega niti ne opaziš! Oni pa te opazujejo!« mu je dejala Lola, hoteč ga svari pred kakšno novo nepremišljenostjo.

Ozrl se je in videti je bilo, da je šele sedaj prvič opazil, da nista sama v dvorani. Njemu nasproti je sedel Dik, ki ga je resno motril. Ta pogled ter zavest, da ga opazuje in motri, ga je razjarila do blaznosti.

Skočil je pokonci, stekel po parketu, se zaletel v nekatere plesalce, butil v mizo in stole, preden se je ustavil pred Dikom.

»Ali morda mene iščete?« je glasno vprašal. »Ali me morda potrebujete?« Dik je odkimal.

»Vi prokleti policijski vohun, ali

ste me obdali s policijskimi psi?« je rjavel ves besen. »Johnson! Kaj delate vi pri tej druzali? Si te morda tudi vi postali policijski priganjač?«

»Ali, dragi Ray,« ga je skušal pomiriti Johnson.
»Dragi Ray!« se je norčeval. »Nemara ste ljubosumni, vi ubogi pes. Ljubosumni, ker sem se rešil železnih krempljev vašega krvososa! Ampak vi...« Pri tem je s pestmi mahal okrog Dikovega obraza. »Vi me boste pustili čisto pri miru! Poiščite si drugo opravilo in ne pripovedujte moji sestri pripovedk o meni!«

»Mislim, da je še najbolje, če se vrnete k svojim prijateljem.« je dejal Dik hladno, »zoiroma še bolj bo, da greste domov in prespite svoje slabo razpoloženje!«

Vse to se je dogodilo med plesnim odmorom. Orkester je spet začel z novim napevom. Toda kljub novi točki se gostje niso zanimali za ples, temveč za dogodek pri Dikovih mizi. Ray ni prenehal vpiti, čeprav so godala prepila njegov glas.

Dik je menil, da se bo ravnatelj kluba ali vsaj kak klubski uradnik vmešal v ta dogodek ter skušal narediti red in odstraniti vsiljivega in razgrajajočega gosta. In res je prišel ta-

koj plačilni, ki se je postavil med Raya in Dika in skušal prvega odstraniti. Pri vseh mizah so gostje vstali ter z dolgimi vrtovi opazovali mladega, jeznega moža, ki se je srborito otepal plačilnega.

Pri vsem tem pa nihče ni opazil tujca, ki je tudi opazoval ves ta dogodek. Tujec je odrinil gledalce ter stopil v sredino dvorane. Sivolasega moža so takoj vsi opazili. Oblečen je bil v preprosto športno obleko, dočim so bili vsi ostali obiskovalci kluba oblečeni po zadnji modi. Postavil se je v sredino dvorane, z rokami na hrbtu. Bil je bledega, resnega lica in opazoval Raya, ki je bil takoj trezen, ko je opazil svojega očeta.

»Govoriti moram s teboj,« je dejal John Bennett preprosto. Stala sta sama sredi velike množice radovednežev. Naredili so jima prostor. Glasba je prenehala, ko da bi ji dal dirigent znak za to.

»Pojdi z menoj domov v Horsham, sinko!«

»Ne grem!« se je glasil kratek in odsekan Rayev odgovor.

»Le pojdite s svojim očetom, Ray.« Johnson je za trenutek položil roko na mladeničevo ramo. Ray se je besno otreseel njegove roke.

»Jaz ostanem tukaj,« se je glasil trmast odgovor. »Ti nimaš pravice, prihajati semkaj, oče, ter me poniževati v oči teh ljudi.« Pri teh besedah je z jeznim pogledom ošinil svojega očeta. »Ti si me vsa ta leta priklepil

na dom in mi skoparil z denarjem, za katerega sem te tolikokrat prosil. In zdaj se razburjaš, če sem v dostojni družbi v dostojnem klubu in dostojno oblečen. Z mano je vse v najlepšem redu. Ali moreš isto trditi tudi o sebi? In če bi pri meni tudi ne bilo vse popolnoma v redu, ali bi imel pravico, da me grajaš zaradi tega?«

»Pojdi od tod!« Bennettov glas je zvenel hripavo.

»Ne, Ostanem!« je dejal Ray hrupno. »In vedi za bodoče: Ne bom dovoljeval, da se vmešavaš v moje osebne zadeve, ter te prav lepo prosim, da me pušiš pri miru. Zlom med nama je moral enkrat priti in vesel sem, da je do današnjega preloma prišlo.«

Oče in sin sta si stala nasproti in v John Bennettovih očeh je bila videti neskončna žalost.

»Pojdi z mano,« je dejal z žalostnim in prosečim glasom in pri tem iztegovalo roko za svojim sinom.

V tem trenutku je videl Ray Lolino lice, ki je komaj zadrževala nasmeh. Ta ugotovitev ga je še spravila ob razsodnost, ker se je čutil globoko užaljenega v svoji moški časti.

Z dvjnim krikom je pobensel. Udaril je, ki je zadel starega Bennetta, je bil tako močan, da je stari za trenutek izgubil ravnotežje ter se le v zadnjem trenutku spet ujel, da ni padel. Z dolgim pogledom je zrl na svojega sina, potem mu je padla glava na prsa in brez besede je dovolil Diku, da ga je odvedel.

Ray Bennett pa je stal sredi dvorane kakor ohromel od strahu, brez besed, nesposoben, da bi se premaknil.

Orkester je začel z divjim napevom. Ljudje so odšli na plesišče. Lew Brady je stopil od Raya ter ga peljal k mizi Ray se je vsedel, glava mu je klonila na prsi. Premišljaječ je sedel na svojem stolu, glavo pa je držal med dlani.

Lola je naročila peneče vino. Elk in Dik sta sedela pri mizi brez besed. Diku je kravalec srce, tako se mu je smilil stari Bennett. V obupanem starčevem pogledu je bil viden izraz prekletstva.

15.

Napad na Eldorski cesti.

Ko se je to dogajalo, je bil Erza Maitland čisto miren, ter se je zdelo, da ne posveča dogodu prav nobenega zanimanja. Slednjic je vstal in odšel iz dvorane.

»Zlaj odhaja, ne da bi poravnal svoj račun,« je rekel Elk Diku.

Kljub temu ga je natakar spremil do vrat. Garderobier mu je prinesel plašč, cilindar in palico. Izginil je, še preden se je globoko sklonjeni sluga vzravnal. Bilo je videti, da je množica plesalcev po neprijetnem dogodku spet dobila veselje do plesa in zabave, ter da se je vsem vrnila dobra volja. Mnogo se je plesalo in zabava je dosegla svoj vrhunec. Dik je pogledal na uro in dal Elku skrivno znamenje.

Življenje ameriškega vojaka v Indiji

Dovoli si celo to razkošje, da ima indijske strežnike

Rim, 23. febr. s. Ameriška revija »New York« objavila pod naslovom »Yankee v Indiji« živ opis udejstvovanja Zruženih držav v britanski Indiji in o življenju, ki ga tam žive ameriški vojaki. Združene države so tam zgradile mnogo letališč, mehaniških popravilnic in obmejnih utrd. Razen tega niso zamudile nobene prilike, da bi se bolj omajale šibki angleški ugled in so svoj vpliv razširile na vsa področja navzlic bojazljivemu odporu britanskih oblasti. Ameriški vojaki, ugotavlja revija, so se na presenetljiv način živeli v življenje teh krajev.

Ti vojaki si seveda privoščijo tudi vse udobnosti. Nekateri med njimi si dovolijo celo to razkošje, da imajo indijske strežnike. List navaja med številnimi dogodbinami, ki naj bi bile

značilne za disciplino v vrstah ameriške vojske, tudi primer, kako je nek vojak, katerega je njegov predpostavljeni podčastnik ozmerjal, da nima dobro očiščenih škornjev, odgovoril: »To bom povedal svojemu oskrbniku.« Pa tudi v udobnem indijskem življenju ameriških vojakov so šibke točke. Revija poroča, da se vojaki pritožujejo nad pomanjkljivostjo hrane. Primanjkuje mesa, zmanjkuje pa tudi drugih reči, čeprav so prisilne oddaje živil v deželi na dnevnem redu. Revija priznava, da tega vprašanja ni lahko rešiti, kajti indijski domačini neradi kopljejo krave, ker jih imajo za sveto žival, po drugi strani pa ne morejo jesti svinjskega mesa, ker bi s tem dražili muslimane, ki jim je, kakor drugim Indijcem, vsega tega že dovolj.

Prikriti ameriški računarji hlepijo po svetovni oblasti

Berlin, 23. febr. s. Nemški politični in diplomatski urad je razčlenil članek, ki ga je nedavno objavil Wendell Willkie v listu »New York Tribune« in v katerem se bavi z mednarodnimi političnimi načrti, ki se jih bodo Združene države lotile po vojni. Nemški diplomatski urad poudarja, da ti načrti prav jasno prikazujejo oblastne želje ameriških vladarjev. Gre namreč za to, da bi vsi narodi sveta postali kupci ameriškega blaga. Združene države pa bi v iskreni nesebičnosti pomagale, da bi se svetovno gospodarstvo popravilo. Potem bi vsi lahko prišli do svojih tržišč v

tujini, toliko bolj, ker bi se Amerika odpovedala vsem tistim prekomorskim tržiščem, ki bi ji ne bila neobhodno potrebna. Neglede na to, da je v tem ameriškem načrtu ista napaka, ki so jo Združene države zagrešile že po prejšnji svetovni vojni, odkrivajo ti načrti še namen ameriških oblastnikov, da bi radi z gospodarskimi vajeti brzdali in držali vse druge države, ki bi bile vse preveč zadolžene, da bi si mogle pomagati z mednarodno izmenjavo. Prav tako pogubna posledica Willkiejevih načrtov pa bi bila še ta, ker bi vse druge države polagoma osiromašile.

Višina in moč morskih valov

Hajnevarnejši so tisti morski valovi, ki jih ne povzročajo zračni tokovi, temveč podmorski potresi

Morje je v vsakem oziru zanimivo in nikdar ne veš o njem vsega. Pred nami je recimo morje, ki na njem divjajo silni viharji. Visoko se dvigujejo valovi in se lomijo drug ob drugega. Peneca se voda brizga kvišku in se spet polagoma umirja. In kadar imamo pred seboj takšno podivjano morje, se nam nehote vsiljuje marsikako vprašanje, recimo to, kakšno višino dosežejo lahko morski valovi oziroma kakšno višino so doslej izmerili kot najvišjo.

Mnenja o tem so dokaj različna. Merjenje valov se je izkazalo za zelo težavno in nezanesljivo. Se najlažje je oceniti vsaj približno razdaljo med dvema sosednjima valovoma. Oceniti, ako rekli, zakaj natančno je ni mogoče izračunati, ker ti »hribi« morskih valov nikdar ne mirujejo, pač pa se včasih bolj, včasih manj naglo premikajo, potujejo.

Vendar pa je le mogoče meriti valove, in sicer na podlagi hitrosti, ki jo ima veter in ki jo je s posebnimi pripravami možno ugotoviti. Lahko pa rečemo, da je na splošno višina valov, ki smo jo na ta način ugotovili, pretirana.

V raznih romanih in povestih beremo večkrat o valovih, ki da so tako visoki kakor hiše, v resnici pa tako močnih valov na morju skoro nikdar ni. Strokovnjaki menijo, da morski valovi nikdar ne dosežejo večje višine, kakor 18 metrov, pa naj bodo viharji, ki na morju divjajo, še tako silni. Najvišji valovi ne nastajajo na področjih ciklonov ali tajfunov, torej bolj v severnih predelih, temveč v južnih morjih, na primer okoli rtiča Horn, in sicer spričo dejstva, ker so tam viharji dolgotrajnejši in imajo skoro vedno isto smer.

Prof. Scott je izračunal, da znaša povprečna višina morskega vala pri »močni sapi« komaj 5 m.

Še točnejše podatke pa je dal o tem dr. Cinish, ki pravi, da znaša povprečna višina morskega vala pri močnejši sapi 4,5 m, pri živahnem viharju 5,5 m, pri močnem viharju 7,5 m, pri silnem viharju 9,5 m, pri orkanu pa 11,5 metra.

Prvi, ki je izračunal višino morskih valov na podlagi fotografiranja po postopku tako imenovane »stereofotogrametrije«, pa je bil prof. Rottok. Iz slik je ugotovil, da je povprečna višina morskih valov še manjša in da ne presega niti šest metrov.

Morski valovi imajo veliko udarno moč. Na vsak štirinajski meter morski val lahko pritiska s silo 30 do 40 ton. V tem primeru se lahko pripeti, da tak silovit pritisk lahko naredi na ladji veliko luknjo in jo spravi v nevarnost, da se potopi.

Morski valovi, ki prihajajo s področij globljeje v področje plitvejšega morja, postajajo vedno počasnejši, pridobivajo pa na svoji višini in sili.

Napačno bi bilo misliti, da valove povzročajo samo zračni tokovi. Imajo lahko tudi drug izvor. Povzročajo jih na primer tudi podmorski potresi, in takšni valovi so navadno najnevarnejši za ladje.

Sočustvovanje berlinskih Indijcev z Gandijem

Berlin, 23. febr. s. Indijci, ki bivajo zdaj v Berlinu, so se včeraj zbrali, da se skupno spominjajo svojega duhovnega voditelja Gandija. Na sestanku je nastopilo več govornikov, ki so nastopali ognjevitno proti britanski vladi v Indiji. Poudarjali so, da je Gandi, ki se je odločil za gladovno stavko, postavil v nevarnost svoje lastno življenje in hoče znova poudariti pravico Indije do takojšnje osvoboditve izpod angleškega jarma. Krute in cinične reakcije britanskega imperializma na Gandijevo gladovno stavko so končno javno razblinile vse utvare glede britanskih obljub Indiji in so dejansko odstranile vsako možnost za sporazum. Posledica tega bo še hušji boj za indijsko neodvisnost od tesnem sodelovanju z drugimi silami, ki se bore proti Angliji, ki bo trajal vse dole, dokler ne bo dosežena končna zmaga. Boj za indijsko svobodo prehaja v novo, še delavnejše razdobje. Geslo v tem boju je vprav to, kar je Gandi dejal v trenutku, ko so ga prijeli in zaprli. Tada je dejal: »Delati ali umreti!«

Indijci, ki bivajo v Berlinu, so se zbrali poleg tega tudi pod vodstvom dr. Maliksa in so opravili molitve za Gandija, za njegov junaški odpor proti britanskemu imperializmu v imenu indijskega ljudstva. Da bi izrazili še bolj svojo solidarnost z Gandijem, so se odločili, da se bodo tudi oni postili en dan. Zborovanja so se udeležili Indijci vseh veroizpovedi ter s tem pokazali, kako složen je ves indijski narod v skupnem boju za svobodo Indije.

Arabski boj proti judovstvu

Ankara, 23. februarja. s. Nacionalistična radijska postaja »Nazione araba« je v eni svojih zadnjih oddaj govorila, da je judovski strup zašel med vse narode na svetu, ter pripominja: Niti najmanjšega dvoma ni, da imajo Judje nadoblast nad zemeljskim bogastvom in da se teh zakladov poslužujejo, da bi uničili vesoljni svet in zatrli vsako vero. Jud je despot nad tvarnimi dobrinami in je — duševno pokvarjen, kakor je — pobil preroke, zdaj pa skuša zatreti vsako misel.

Arabski narodni radio je potem dejal, da Judje zatirajo, da jih čaka gospostvo na svetu po postavi talmuda, nato pa je svoja izjavanja končal takole: Judje so nevarnost, ki grozi svetu, predvsem pa Arabcem. Arabci se morajo boriti proti Judom bolj kakor kateri koli drug narod. Zavezniki s svojimi vojskami ne bodo preprečili tega boja, zakaj Arabci so trdno odločeni, živeti v miru ali pa se žrtvovati in umreti, da se rešijo sramote.

IZVIRNI ROMAN

Zemlja je zadihala

Nehote se je zamislil in pozabil živjeti. Hodil je počasneje, se obotavljal, gledal brez zanimanja okoli in ni opazil nič. Kadar človek kaj premišljuje, gleda, hodi počasi, bolj tava, in ne vidi ničesar. Nenadoma se je zdrnil in se udaril po čelu.

»Kako sem nespešen!« je vzkljnil in stopil hitreje. Prispel je na hrib, kjer je lahko videl svojo vas pred seboj kakor na dlan položeno. Obstal je in jo gledal. Vaška cerkev je bila odeta v dreve, iz katerega je kupal ponosen in neuklonljiv zvonik, na vse strani so bile razpostavljene hiše, nekatere krite z opeko, druge s slamo, hiše polgruntarjev in kajzarjev z majhnimi okni, da moreš komaj glavo skoznje pomoliti. Na vse strani so bila posejana polja kakor zlata cesta ali dragocene preproge, kakršne je videl za morjem. Tam in tam je med njivami sanjalo samotno drevo, poležaval majhen nogaček z zidnico, ki so ji gledala okna mežikaje v beli dan...

»Pojdi, pojdi!« se je priganjal. Skoraj letel je. V sebi je čutil samo eno, dom, dom... V srcu se mu je smehljala Minka. Da, dom in žena — to je prav za prav eno in isto. Saj imenujejo ljudje vse skupaj dom. Ko omenijo dom, mislijo na ženo, otroke in zemljo in hišo, ki jim nudijo streho. Dom! Močna je ta beseda. Zveneča, topla, objemajoča, domača... Klicel je Minko po imenu. Dajal ji je najlepša imena. Ze je govoril z njo. Videl se je, ko stoji pred njo, ki ga obdružuje, on pa se samo ponosno drži in počasno odgovarja na njena vprašanja. Pa to so samo misli, predstave! Resničnost je vse kaj drugega, morda bolj groba kot misli, a vendar po svoje lepa. Vzpenjal se je po hribu, se zaletaval in napravljaval dolge ko-

rake, kar je mogel. Bil je že močno zasopel. Počil je nekoliko, da si je oddahnil in spet hitel. Z njega je teklo kot pri največji vročini. Na pobočju je že ugledal skromno Teharjevino.

Postal je in zaklicel: »Minka—a—a!« Klic je odmeval od hoste: »Minka—a—a—a...« Od vasi se je začel ženski klic: »Boštjan!« Bil je rezek, odsekan. Pogledal je v smer, odkoder je prihajal glas. Ugledal je dekle, ki mu je teklo naproti. Kaj ni Minka? Bil je tako razburjen, da ni mogel trezno preudariti. Nič ni vedel, ali je Minka ali ni. »Minka!« je zaklicel in tudi sam stekel. »Joj, Boštjan, moj Boštjan!« je vzkljnila, ko je bila že čisto pri njem. Planila mu je v naročje, da jo je komaj prestregel, jo objel kakor otroka, privil k sebi in bil resnično doma... »Minka, moja Minka, Minka!« jo je ujčkal in gledal v oči ter se smejal v neizmerni sreči. »Minka!« je tiho, tiho... »Da si le prišel!« je dahnila in se mu spet privila. »Kako sem srečna, Boštjan! Ti ne veš! Res, ti ne veš...« »Vem, Minka, vem. Tudi jaz sem srečen.« Sklonil se je k njej in jo poljubil. Potlej sta molčala. »Kar zdelo se mi je, da boš prišel,« je ona prva spregovorila. »Že teden dni te pričakujem. Vsako popoldne sem te pričakovala. Mama mi je rekla, da se motim, jaz pa, da ne in ne. Pa si le prišel in nisem se motila. Tu notri mi je nekaj reklo, tu notri, Boštjanek!« »Si že pridna, Minka!« jo je pobožal po licih in ji popravil skuštrane laske. »Veš, pisal bi ti, a pisanje bi ne prišlo nič prej kakor pa sam. Zato ne smeš biti huda, Minka.« Za šalo ga je udarila po ustih. »Bodi mo, bodi! Kaj bom huda! Samo da si prišel in vse je dobro. Srečna sem, Boštjan. Tako sem te čakala, tri dolga leta, in

HENRIK SIENKIEWICZ ROMAN V SLIKAH

RISAL JOŽE BERANEK

QUO VADIS?

PRIREDIL EDV. TRAVEN

249. Cesar je sedel, sklonil glavo na prsi in premišljal. Potem si je stisnil čelo z rokami ter začel: »Kakšne kazni in kakšne muke bi bile primerne za tak zločin?... Upam, da me bodo navdihnili bogovi in z njihovo pomočjo bom pripravil ljudstvu take maščevalne igre, da se me bo še čez stoletja spominjalo.«

250. Petroniju se je zdaj zmrčilo čelo. Spomnil se je, kakšna nevarnost grozi Ligiji, Viniciju in nešteto nedolžnim ljudem, o katerih je vedel, da so nedolžni. Vedel je, da tvega glavo, če bo oporekal cesarjevemu sklepu, toda ni se menil za to in je spregovoril: »Torej ste le našli žrtve. Lahko jih pošljete pred zveri. Goljufajte ljudstvo, a ne goljufajte sami sebe. Obsodite kristjane na muke, a ne govorite sami sebi, da so oni zažgali Rim. Ti, cesar, bodi v resnici kralj in bog, toda pomni, da bodo bodoči rodovi izrekli sodbo tudi o tebi. Varuj se, da bi dejal: Neron je zažgal Rim, ker je poodil ljubil tako, da ji je žrtvoval domovino, toda kot strahopeten cesar se je temu velikemu dejanju odpovedal in zvrnil odgovornost na nedolžne!«

Japonska oskrbljena z naravnimi viri za nadaljevanje vojne

Nanking, 23. febr. s. General Kavabe, vrhovni poveljnik japonske vojske na Kitajskem, je na posvetu s kitajskimi vojaškimi strokovnjaki povedal, da ima Japonska zdaj v svoji lasti vse naravne vire, ki so potrebni za nadaljevanje vojne. Ko je general govoril o vojni v Evropi je zatrdil, da os s svojimi podmornicami zadaja hude udarce zaveznikom.

Madžarska želi okrepiti svojo vojno industrijo

Budimpešta, 23. febr. s. Varga, minister za industrijo in trgovino, je zastopnikom tiska izjavil, da je treba v sedanjem trenutku z vsemi silami okrepiti vojno industrijo. Da ne bi zmanjkalo surovin in premoga za vojno industrijo, bodo zaprli vsa tista industrijska podjetja, ki nimajo zveze z izdelovanjem vojnega blaga. Poleg tega je minister

povedal, da so na Madžarskem odkrili petrolejska polja, ki jih bodo začeli izkoriščati, tako da se bo pridobivanje madžarskega petroleja znatno povečalo. Sleherni napor madžarske države glede dela in vojne izdelave, je zaključil Varga, mora imeti edini namen, da okrepi Madžarsko vojno moč.

Spor med francosko vlado in sodiščem v Rionu

Pariz, 23. febr. s. Posebno sodišče v Rionu, ki je nekako pred letom moralo na zapoved francoske vlade ustaviti razpravo proti tistim, ki so odgovorni za polom Francije, je ugodilo prošnjama bivšega letalskega ministra Guy la Chambrea in bivšega glavnega nadzornika v vojnem ministrstvu Jacometa za pogojen izpust na svobodo. Francoska vlada je vnovič posegla vmes in se uprla tej odločitvi, potem pa odredila, da morata Guy la Chambre in Jacomet ostati še naprej v ječi Bourassolli, kjer sta zaprta že leto dni.

vsak dan sem mislila, da boš prišel... No, pa si le prišel. Da si le prišel!«

Nič ni vedel, kaj naj ji še reče. Samo gledal jo je in se ji smehljaj. S tem je izražal svojo srečo. Tisti hip se je začutil naj-srečnejšega človeka na svetu, četudi bi ga drugi vsi prekleli, mu odrekli dobro besedo ali vsakršno pomoč. Z Minko je imel vse, kar mu more svet dati. V mislih je hvalil Boga, da sta se z Minko našla, da jo je ustvaril tako, kot je, da ga razume do poslednje globine in ljubi, neizmerno ljubi... »Moja Minka!« je tiho, komaj slišno dahnil. Dvignila se je iz njegovega objema. »Mati zdaj že gotovo ve, da si prišel. Pojdiva, rada bi te videla. Postarala se je že in vsa siva je.«

Držala ga je za roko in mu razlagala: »Veliko mi je govorila o tebi, tiložila me je, in kadar sem premalo in slabo verovala, mi je prilila novega olja. O, oče, ta je še vedno stari! Kar naprej se norčuje iz mene in matere, a ne misli s tem nič slabega. Veš, Boštjan, dostikrat mi je nagajal, da imaš v Ameriki drugo, s katero se boš oženil in da si name že zdavnaj pozabil, da sem ti samo še daljni spomin...«

Boštjan se je moral siloma nasmejati. Zapeklo ga je njegovo življenje. »Veliko, veliko ti moram povedati, Minka. Zanimalo te bo. Za danes ne, jutri morda, ali pozneje, ko se bo vsa stvar uredila.« »Kajpak, kajpak!« je bila razumevna. »Zdaj si utrujen in lačen. Najprej se boš dobro najedel. Te zelo noge bole?« Odkimal je: »Ne, saj nisem skoraj nič hodil. Vso pot sem se samo vozil, a tudi vožnja človeka zdelo. Saj veš, kako je... Pa dolga pot je bila.« Pritrdila mu je kakor očane pametnemu hlapčku, kar se je njemu silno dobro zdelo.

»Boštjan!« ga je poklicala mati. »Mati!« je zaklicel tudi on ter ji stekel naproti. Podala sta si roke in se gledala molče iz oči v oči.